

ЛУЗГІНОВ Олександр
аспірант 3-го курсу
кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ІНТЕГРАЦІЯ МЕТОДІВ ЛЯЛЬКОТЕРАПІЇ У ВИКЛАДАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ МАЙБУТНІМ УЧИТЕЛЯМ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасна система педагогічної освіти спрямована на підготовку фахівця, наділеного різноманітними компетентностями, здатного до творчої професійної діяльності та використання інноваційних методів навчання. Особливої актуальності це набуває у підготовці майбутніх учителів технологій, професійна діяльність, яких безпосередньо пов'язана з організацією практичної художньо-технологічної та проєктної діяльності учнів. У цьому контексті важливого значення набуває впровадження в освітній процес артпедагогічних технологій, які сприяють гармонійному розвитку особистості, активізації творчого потенціалу та формуванню позитивної мотивації до навчання [3]. Однією з таких технологій є лялькотерапія – напрям арттерапії, що передбачає використання ляльки як засобу творчого самовираження, комунікації та емоційного розвитку.

Питання використання лялькотерапії у педагогічній діяльності активно досліджується українськими вченими. Так, Ю. Бойчук і О. Казачінер [1] обґрунтовують необхідність підготовки майбутніх педагогів до застосування технологій лялькотерапії у професійній діяльності, підкреслюючи її значення для формування комунікативних, емоційно-вольових і корекційних компетенцій. Педагогічні та корекційні можливості цього методу детально розглянуто у працях Л. Калініної [2] та О. Федій [4], які висвітлюють ефективність лялькотерапії у розвитку емоційної та мотиваційної сфер школярів. Крім того, дослідження Н. Хлопоніної [5] та інших авторів підтверджують практичну цінність лялькотерапії для корекції поведінкових і психологічних особливостей дітей, а також для підтримки індивідуального підходу у навчанні.

Лялька, як культурний та художній феномен, володіє значним педагогічним потенціалом. Вона поєднує елементи декоративно-ужиткового мистецтва, театралізованої діяльності та художнього конструювання, що робить її ефективним засобом розвитку творчих здібностей школярів. Лялька виступає посередником у набутті соціального досвіду, сприяючи засвоєнню моральних норм, соціальних ролей та моделей взаємодії у суспільстві. Граючи з ляльками, дитина занурюється у світ людських взаємин: у процесі гри переносить на ляльку власні переживання, відтворює значущі для себе події, моделює поведінку близьких людей або улюблених казкових героїв. Така діяльність не лише сприяє емоційному та соціальному розвитку, а й формує творчі й комунікативні компетенції, необхідні для гармонійної соціалізації дитини.

Особливе значення в педагогічному процесі мають ляльки, виготовлені власноруч. Процес створення ляльки стимулює розвиток рукодільних навичок

учнів, уважності до деталей, дрібної моторики та творчого мислення. У ході такої художньо-трудової діяльності вдосконалюються просторове уявлення, естетичний смак, посидючість, здатність до концентрації, а також формується вміння планувати послідовність дій і доводити розпочату справу до логічного завершення.

Опанування методом лялькотерапії майбутніми вчителями технологій є важливою складовою їхньої професійної підготовки. Цей метод поєднує педагогічні, корекційні та творчі функції, що дозволяє ефективно працювати з дітьми, зокрема з тими, хто має різні психофізичні або соціальні особливості. Використання лялькотерапії сприяє розвитку у майбутніх педагогів навичок організації навчально-творчої діяльності, яка інтегрує художньо-конструктивні та театралізовані елементи. Лялькотерапія допомагає педагогам формувати емоційну та соціальну компетентність учнів, моделювати соціальні ролі та сприяти засвоєнню моральних норм і моделей взаємодії. Крім того, вона розвиває у дітей моторику, креативність, когнітивні та емоційно-вольові здібності, що робить навчальний процес більш інклюзивним і комплексним. Практика показує, що опанування лялькотерапії є не лише засобом підвищення педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій, але й важливим інструментом створення творчого та адаптованого навчального середовища, здатного відповідати індивідуальним потребам учнів.

Науковці відзначають, що інтеграція артпедагогічних методів у межах курсу «Технологічний практикум» суттєво розширює спектр практичних навичок і професійних компетентностей майбутніх учителів технологій. Такий підхід сприяє активації творчого потенціалу студентів, формуванню нестандартного мислення та розвитку здатності ефективно використовувати мистецькі інструменти в освітньому процесі. Крім того, впровадження артпедагогічних методів стимулює самостійність, ініціативність та професійну рефлексію, що є важливими складовими сучасної педагогічної майстерності [6].

Нами пропонується інтегрований підхід, що передбачає поєднання мистецьких практик із проектною роботою та різними технологіями обробки матеріалів (на прикладі створення сценічної ляльки). Такий підхід спрямований на активацію творчого потенціалу майбутніх учителів технологій, формування їхніх практичних навичок, професійних компетентностей та здатності до нестандартного мислення, а також на підвищення готовності ефективно впроваджувати мистецькі інструменти у навчальний процес (див. табл. 1.).

Таблиця 1

*Проектно-технологічна діяльність майбутніх учителів технологій
(на прикладі створення сценічної ляльки)*

Діяльність студентів	Завдання	Використані артпедагогічні методи	Матеріал и та техніки роботи	Міждисциплінарні зв'язки	Очікуваний результат
Розробка ескізу ляльки,	Розробити образ персонажа, визначити	Казкотерапія, тондфельдтер апія, ізотерапія,	Папір, олівці, маркери, планшети	Основи дизайну, інженерна	Розвиток творчого мислення, формування

пошук образу та характеру	колірну гаму та форму	метафоричні асоціативні карти	для цифрових ескізів, скульптурний пластилін, глина	графіка, малюнок	концептуального бачення
Підбір матеріалів для виготовлення основних частин ляльки	Обрати із наявних матеріал найбільш придатні для виготовлення ляльки	Групове обговорення	Полімерна глина, папір, дерево, дріт, маса для пап'є-маше	Матеріалознавство	Формування естетичного смаку, вміння раціонально обирати матеріали
Ліплення деталей з глини або пластиліну, формування основи з пап'є-маше	Виготовити і з'єднати всі частини ляльки	Тондфельдтерapia	Полімерна глина, папір, дерево, дріт, маса для пап'є-маше	Художня обробка матеріалів	Формування просторового мислення і мануальних навичок
Демонстрація готової ляльки	Презентувати ляльку, описати процес виготовлення та використанні матеріали	Рефлексія, самооцінка	Фотоколаж	Педагогіка, методика навчання технологій	Розвиток комунікативних навичок, критичного мислення, аналіз власної діяльності
Проведення фрагменту уроку, з використанням елементів лялькотерапії і компліментарних артпедагогічних методів	Розробити та застосувати план заняття з використанням ляльки	Казкотерапія, лялькотерапія, проєктна діяльність	Ляльки, допоміжний сценічний реквізит	Педагогіка, методика навчання технологій	Формування педагогічних компетентностей, розвиток дидактичної креативності

Важливим результатом такої діяльності є не лише створення художнього виробу, а й формування у студентів практичного досвіду застосування артпедагогічних методів. У процесі роботи майбутні вчителі набувають навичок планування, організації та реалізації творчих завдань, що поєднують художньо-конструкторські елементи та психолого-корекційні підходи.

Проведення фрагментів занять із використанням виготовлених ляльок дозволяє студентам апробувати методи лялькотерапії в реальних умовах освітнього процесу, оцінювати ефективність різних педагогічних стратегій та

корекційних прийомів. Така практика сприяє розвитку методичної готовності майбутніх педагогів до організації творчої діяльності учнів, формує здатність адаптувати навчальні завдання до індивідуальних особливостей дітей, активізує педагогічну ініціативність і стимулює використання інноваційних та інтерактивних підходів у навчальному процесі.

Отже, інтеграція артпедагогічних методів у зміст навчальної дисципліни «Технологічний практикум» сприяє підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх учителів технологій, формує у студентів готовність до застосування інноваційних педагогічних підходів, розвиває здатність поєднувати творчі та практичні навички, а також розширює їхні можливості для творчої самореалізації у майбутній професійній діяльності. Такий підхід стимулює методичне мислення, педагогічну ініціативність та індивідуалізацію навчальних завдань, що є ключовими компонентами формування сучасного висококваліфікованого вчителя технологій. Інтеграція артпедагогічних методів у практичну підготовку дозволяє студентам набувати досвід організації навчально-творчої діяльності учнів, що забезпечує ефективне поєднання корекційних, виховних і розвивальних завдань в освітньому процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойчук Ю. Д., Казачінер О. С. Основи казкотерапії: практикум. Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. 2022. 80 с.
2. Калініна Л. А. Використання лялькотерапії як напрямку корекційної педагогіки у роботі з дітьми з особливими потребами. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*: зб. наук. праць. 2008. № 5 (7). URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/510> (дата звернення: 19.03.2026).
3. Ратушинська А. С. Арт-педагогічний супровід професійної підготовки майбутнього вчителя. *Проблеми підготовки сучасного вчителя* 2019. №13. С. 116–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2016_13_17 (дата звернення: 19.03.2026).
4. Федій О. А. Лялькотерапія у професійній діяльності педагога. *Педагогічні науки*. 2017. № 74. С. 112–116. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/pedagogy/article/view/3224> 1 (дата звернення: 19.03.2026).
5. Хлопоніна Н. Є. Лялькотерапія як метод психологічної корекції. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2012. Вип. 21. С. 297–301. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2012_21_77 (дата звернення: 19.03.2026).
6. Шимкова І. В., Цвілик С. Д., Гаркушевський В. С., Соловей В. В. Застосування STEAM-проектів з виготовлення авторських ляльок у професійній підготовці майбутніх учителів технологій у закладах вищої освіти. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*. 2024. № 4. С. 67–77. URL: <https://intranet.vspu.edu.ua/eduarts/index.php/journal/article/view/54> (дата звернення: 19.03.2026).